

DÜNYA PETROL HABERLERİ

ORTA DOĞU

Tabii Gaz Projeleri

Son zamanlarda tabii gaz projeleri hakkında yapılan neşriyata işaret eden, «Oil and Gaz Journal» dergisi Orta Doğuda, şimdiye kadar kabul edildiği gibi çok miktarda tabii gazın mevcut olmadığı neticesine varmıştır. Bu dergiye göre, tabii gazın büyük ölçüde kullanılması projelerinin kabili tatbik olamayacağını Orta Doğuda gaz, petrol nispetinin düşük oluşu göstermektedir. Orta Doğuda münhasıran gaz veren sahaların mevcut olmayışı, gaz istihsalini petrol istihsaline tâbi kılmaktadır. Bundan başka petrol istihsaline esnasında elde edilen petrol gazı, gittikçe artan bir nispette (petrol istihsalini çoğaltmak için), tekrar petrol yataklarına sıkılmakta ve büyükçe bir kısmı da mahallinde enerji istihsaline için kullanılmaktadır. Suudî Arabistan, büyük ölçüde tabii gaz istihsaline için bahis mevzuu olamaz. Irak'a gelince: Sahile yakın bir mahalde merkezî bir gaz toplama tesislerinin inşası ve buraya kadar gazın şevki büyük masraflara yol açacaktır. Burada da tekrar yataklara sıkılması için çok miktarda gaza ihtiyaç hasıl olduğunu da hesaba katmak lâzımdır.

İran'da şimdiki halde durum vazih değildir. Yalnız Kuveyt'te uzun bir müddet için, harice şevke veyahut gaz kıymetleştirme tesislerine verilmeğe amade 10 milyon m³ gaz istihsal edilmektedir. Orta Doğu petrol iktisadiyatı durumuna tamamiyle vakıf mütehasıslar bu gibi teşebbüslerin muvaffakiyetli olacağından şüphelidirler. Alâkalı hükümetlerin de, gazı kıymetleştirme suretiyle bekledikleri «royalti» nin çok bir şey tutmayacağını da bilmeleri lâzımdır. Meselâ Kuveyt'te bu takdirde elde edilecek senede 2.5 milyon dolarlık bir meblâğı, petrol royaltisi 5 günde temin etmektedir.

Petrol İstihsalı

Orta Doğu petrol istihsaline 1955 senesinin ilk yarısında 79 milyon tonu bulunmuştur. Bu miktar 1954 senesinin 2. ci yarısı istihsalinden % 10 ve ilk yarısı istihsalinden ise % 20 nispetinde fazladır.

Orta Doğu memleketlerine isabet eden istihsal miktarı :

Küveyt	27.6	milyon ton	} 1955 senesi ilk yarısında
Suudî - Arabistan	23	» »	
Irak	16.3	» »	
İran	6.9	» »	
Katar	2.6	» »	
Mısır, Bahreyn ve tarafsız bölge	2.6	» »	

Aden Rafinerisi

British Petroleum Co. ye ait Aden Rafinerisi, ilk faaliyet senesinde (1954 Temmuz sonundan, 1955 Temmuz sonuna kadar), 3.5 milyon ton ham petrol işlemiştir.

IRAK

Kerkük Petrol Sahası

1955 senesi sonunda, Iraq Petroleum Co. ye ait Kerkük petrol sahasındaki kümülatif istihsal 150 milyon tonu aşmıştır. Bu saha bugün 43 sondaj kuyusundan senede 24 milyon ton petrol vermektedir.

Yeni Rafineri Tesisatı

Kral Faisal 1955 senesi sonunda Bağdat civarında Daura'da hükümet tarafından inşa edilen petrol rafinerisinin resmi küşadını yapmıştır. Rafineri kapasitesi senede 1.35 milyon tondur. M. W. KELLOG Co. Firması tarafından 30 milyon \$ a inşa edilmiştir.

Bu rafineriye, ham petrol Kerkük - Baniyas Pipeline'ı üzerindeki K₂ istasyonundan ayrılan 212 km. lik bir boru hattı vasıtasıyla verilmektedir.

İSRAİL

Heletz'de Petrol Bulunmuştur

İsrail'de ilk petrollü çıkan sondaj kuyusu, Tel Aviv'in 55 km. güneyinde, Akdenizden 12 km. mesafede Askalon'dadır. Burada sondaj makinası 1947 de Irak Petroleum Co. tarafından, sınai hududundan başlayarak Gaza zonu boyunca Tel Aviv'in 40 km. güneyine kadar devam eden gravimetrik maksimum noktası üzerine konulmuştur. Huleigat (şimdiki ismi Heletz) civarında bu maksimum'un antiklinal karakteri sismik refleksiyon ve refraksiyonla tesbit edilmiştir.

Evvelce Huleigat ismiyle tanınmış olan bu sondaj, Iraq Petroleum Co. tarafından 1948 de, dolomitik kavernös Cenoman içinde tuzlu suya raslanmış

ve Alt Kretasede 644 -1055 metreye kadar greye tesadüf edilmemiş olduğundan durdurulmuş ve siyasi kargaşalıkların başlaması üzerine kuyu terk edilmiştir. Kuyu terkedilmeden evvel, son derinliğe kadar 11 3/4" lık borularla iksa edilmiştir. Bilâhare yapılan rejional stratigrafik tetkikler neticesinde, Iraq Petroleum Co. tarafından açılan kuyunun Alt Kretaseye henüz vâsıl olmadığı anlaşılmış üzerine, yeniden yapılan munzam gravimetrik ve sismik etütler ve sığ Struktur sondajlarıyla, 1. P. C - sondajının tektonik durumu tesbit edilmiş ve neticede, Lipidoth Israel Petroleum Co., Israel Oil Brospectors Corp. den müteşekkil Konsortium, şimdi Heletz 1 diye isimlendirilen sondaj kuyusunu derinleştirmeye karar vermiştir. Sondaj faaliyetine 26 Ağustos 1955 de başlanmıştır. 1335 m. derinlikte matkap ilk kuma raslamıştır. Bunu takip eden 180 m. de 5 kum tabakası delinmiştir. Bunun 3 ünde su çıkmış ve 4 üncüsü 1.8 m, 5 incisi ise 5.6 m. kalınlığında olup, 0.8858-0.8763 izafi sikletinde petrol ile meşbu olarak bulunmuştur. 2 inci petrollü kum tabakasından (5.6 m) yapılan istihsal tecrübesinde, günde 60 ton petrol istihsal edilmiştir. Petrol sahasının derinliği ve genişliği hakkında henüz bir fikir edinilememiştir. Elyevm Heletz 1 sondajının 400 m. güneydoğusunda ve kuzeybatısında olmak üzere 2 sondaja devam edilmektedir. Bundan başka Heletz 1 in 7 km. kuzeydoğusunda Negba 1 kuyusu açılmaktadır.

Heletz'in doğu kanadında ve Heletz 1 in 5 km. doğusunda Israel Continental Oil Co. King David 1 kuyusunu delmekle meşguldür.

İRAN

Abadan Katalitik Crack Tesisatı Tekrar İşletmeye Açılmıştır

1951 senesinde rafinerilerin kapatılması esnasında Crack tesisatının henüz

ilk tecrübeleri yapılıyordu. Birçok çalışmalardan sonra, bu tesisat Kasım 1955 başında işletmeye hazır bir hale getirilmiştir. Kasım ortalarında tam kapasite ile çalışmaya başlamış olan Crack tesisatının senelik istihsal kudreti 1.75 milyon tondur. Crack tesisatının işletmeye açılışından biraz evvel Abadan rafinerilerinde işlenen petrol miktarı günde 160 000 varile (senede 8 milyon ton) çıkmıştır.

Bir Senelik Petrol Anlaşması

29 Ekim 1954 İran Şahı, Petrol Konsortiumu ile akdedilen mukaveleye ait kanunu tasdik etmiştir. Mukavele 1 sene müddetle mer'idir. Hükümet ile, Konsortium arasında yapılan bu anlaşma hiçbir ihtilafa sebebiyet vermeden tatbik edilmiştir. Petrol istihsalı kabul edilen şekilde ele alınmıştır. İstihsal 1955 senesinin ilk yarısında 6.891 (yalnız Haziran 1955 te 1.249 milyon t.) tonu bulmuştur. Aynı suretle Abadan rafinerilerinde de 1955 senesinin ilk yarısında işlenen ham petrol miktarı 3.713 milyon (yalnız Haziran 1955 te 0.609 milyon t) tona çıkmıştır.

İran petrolünün tekrar ortaya çıkması, dünya petrol pazarında arızalar tevli edeceği hakkında bazı mahfillerde ötedenberi izhar edilen endişe tahakkuk etmemiştir. Konsorsial şirketler hisselerine düşen ham petrolü ve rafineri mahsûllerini ehemmiyetli bir müşkülâta maruz kalmadan dünya pazarlarına sürebilmişlerdir.

İran'da Pipeline inşaatı :

İran millî petrol şirketi, Tahran ile Abadan'ın 95 km. kuzeyinde kâin Ahvaz arasında 935 km. lik boru hattının döşenmesi işini Fransız firması Entrepote, Paris ile İngiliz şirketi Costain-John Browd Ltd., London'a ihale etmiştir. Bu şebeke 11.5 milyon £ e mal olacaktır.

Ahvaz ile Abadan petrol nakil borusu çoktan döşenmiş bulunmaktadır.

1955 Petrol İstihsalı

İran 1955 petrol istihsalı 16 milyon (1954 Haziran) tonu bulmuştur.

MISIR

Rafineri İnşaatı

Hükümet tarafından 2.15 milyon ton senelik istihsal yapacak bir rafineri inşaatına başlanmıştır.

Evvelâ bir Destilasyon tesisatı yapılacaktır, inşaat, elyevm Süveyş - Kahire pipeline'ini inşa eden italyan şirketler camiası (Daimine SNAM) tarafından deruhte edilmiştir.

Rafineri Plânları

Senelik kapasitesi 500 000 tonu bulacak bir rafinerinin iskenderiye'de inşası için, Soc. Egyptienne pour le Raffinage et le Commerce du Petrole namıyla bir şirket kurulmuştur. Tesis sermayesi 500 000 £ dir.

Şirketin ortakları, Soc. Egyptienne des petroles (bu şirkette Omnium Franca ise des petroles S. A.'nın büyük hissesi vardır). Süveyş kanalı şirketi, Schweizer Industrie du Petrol S. A., Caltex ve muhtelif Mısırlı sermayedarlardır.

Petrollü Çıkan Sondaj

International Egyptian Oil kumpanyasının, Sina yarım adasında Feiran vadisindeki sondaj mahallinden 10 km. güneyde, Belayim'de yaptığı 1 no. lu : sondaj petrole raslamıştır. Bu kuyu yapılan istihsal tecrübesinde 2227 metreden 3/4" lük Choke ile, günde 170 ton petrol vermiştir. Belayim 1 sondajını 2 ve 3 no. lu sondajlar takip edecektir. Feiran petrol sahasına kadar pipeline yapılacaktır. Aynı zamanda verilen malûmata göre, International Egyptian Oil Co. Feiran'dan 24 ve 16 km. mesafede yaptığı Baba 1 ve Sidri 1 sondajlarını durdurmuştur. Baba 1, 3 431.20 m. ile Mısır'ın en derin sondajını teşkil etmektedir.

Belayim'de petrol bulunuşu olayı, yeni Mısır petrol kanunu yürürlüğe geçtikten sonra, yabancı petrol şirketlerin faaliyetlerini tamamen veya kısmen durdurduğu 5 senedenberi ilk olarak tavsif edilebilir.

International Egyptian Oil Co. 1955 senesinde ceman 15 petrol kuyusu açmasını kararlaştırmıştır. Bununla senede 500 000 tonluk bir istihsal sağlanacağı ümit edilmektedir.

Mısır'da da "Petrofina,,

La Compagnie Financiere Belge des Petroles S.A. (Petrofina), birkaç zaman evvel Standard Oil Co. of Egypt'den arama hakkını devren alan International Oil kumpanyası sermayesinin çoğunluğunu ele geçirmiştir. International Egyptian Oil Co. petrollü çıkan 2 kuyuya malik olup, yakında istihsale geçilecektir. O tarihe kadar, International Egyptian Oil Co. nin sermayesinin % 80 i

İsviçreli s. de LAZOVERT tarafından temsil edilen bir finans grubuna ait idi.

1955 Petrol istihsalı

Mısır 1955 petrol istihsalı 1.8 milyon tondur.

HİNDİSTAN

Hindistan'da, Nahorkatyia petrol sahasının işletilmesi için hükümetin de iştirak ettiği yeni bir şirket kurulmuştur. Sermayesinin 2/3 ü, petrol sahasını keşf eden Assam Oil Co. (Burmah Oil Kumpanyasının tâli bir şirketi) üzerine almıştır; geriye kalan 1/3 ünü ise merkezî hükümetle, Assam Hükümeti tediye edecektir. Bu şirkette tercihan Hint mühendisleri ile teknisyenleri kullanılacaktır.

Nahorkatyia petrol sahasında elyevm 7 kuyu çalışmakta olup istihsalı günde 500 tondur.

A V R U P A

OEEC - Petrol Komisyonu

Elyevm Batı Avrupa'nın 1960-75 enerji ihtiyacı problemini esaslı bir incelemeden geçirmekle meşguldür. Bundan başka, komisyon Batı Avrupa'nın petrol ve tabii gaz rezervlerini de tetkikten geçirmektedir.

OEEC-memleketlerinin petrol jeolojisi hartasının ihzarı için, Prof. Dr. A. BENTZ'ten (Yeraltı Zenginlikleri Tetkik Enstitüsü başkanı, Hanovra) rica olunmuştur.

OEEC - Memleketlerinin Mineral Yağı 1954 İstihlâki

OEEC'nin bir raporuna göre OEEC memleketlerinin 1954 mineral yağı istihlâki 73.6 milyon (Rafinerilerin ve Tankerlerin istihlâki hariç) tonu bul-

muştur ki, bu miktar 1953 istihlâkından % 15 fazladır. Bu istihlâk miktarının 19.0 milyon tonu motor yakıt maddesi, 16.9 milyon tonu Gasöl Dieselyağı ve 25.3 milyon tonu teshin yağıdır. Deniz nakliyatı için sarfiyat takriben 12 milyon tondur.

OEEC - Memleketlerinin 1954 İstihlâk Miktarı (1000 t) olarak

Büyük Britanya	19 414	Norveç	1 979
Fransa	13 984	İsviçre	1 756
İtalya	8 458	Avusturya	1 315
Batı Almanya	7 770	Yunanistan	1 172
İsveç	6 493	Türkiye	1 068
Hollanda	3 630	Portekiz	929
Belçika/Lüksemburg	3 436	İrlanda	894
Danimarka	2 183	İzlanda	148

Batı Avrupa mineral yağı istihlâki zannedildiğinden daha süratle inkişaf

etmiştir. OEEC'nin 1954 te neşrettiği ara raporda 1954 istihlâki 69.9 milyon ton olarak tahmin edilmişti.

Raporda Batı Avrupa rafinerilerinin 89.1 milyon (rafineri istihlâki dahil) ton gösterilmiştir. Mineral yağı mahsûllerinin ithalat ve ihracatı 11 er milyon tonla bir muvazene teşkil etmektedir.

1955 -1956 Kömür ihtiyacı

Avrupa 1955-1956 kömür ihtiyacı UNO - Avrupa iktisat komisyonunda bahis mevzuu olmuştur. Münferit hükümetler tarafından verilen katî raporların tetkikinden, Avrupa kömür ihtivaçının normal mevsim hareketlerinin oldukça dışına çıkan ve gittikçe artan bir tendens göstermektedir. Avrupa'nın kömür ve kok ihtiyacı kendi membalarından artık karşılanamayacak bir duruma girmiştir. 1955 senesinin son 3 ayı için A. B. Devletlerinden ithal edilen kömür kâfi gelmiş olacaktı ve kokun ise alınacak tedbirlerle en mübrem ihtiyaca kâfi geleceği ümit edilmekte idi.

Fakat 1956 senesinin ilk 3 ayı için durum, İngiltere tarafından 1956 senesinde kömür ihracatının tahdit edileceğinin ilânı dolayısıyla, gayri müsait bir şekil almıştır.

AVUSTURYA

Avusturya Ticaret ve Kalkınma Vekâletinin verdiği malumata göre :

1955 Petrol İstihsalı

Şirketler ve İstihsal İşletmeleri	1955 ton
ÖMV [1]	330 334
ÖMV Neusiedl-Zaya	103 170
ÖMV Matzen-Auersthal (Bockfliess)	2 873 113
ÖMV Aderklea	176 638
RAG [2] Zistersdorf } Geizelberg }	105 175
Van Sickle, Neusiedl-Zaya	34 726
Mecmuu petrol istihsalı	3 666 112

1955 - Tabii gaz istihsalı (Nm³)

ÖMV Mühlberg	46 809.4
ÖMV Neusiedl-Zaya	24 256.0
ÖMV Gösting (Ep 8)	2 439.0
ÖMV Matzen-Auersthal (Bockfliess)	227 771.0
ÖMV Aderlaa	29 899.0
ÖMV Erdgazgesellschaft	426 217.5
RAG Geiselberg	4 577.0
Van Sickle, Neusiedl-Zaya	4 125.6
Mecmuu tabii gaz istihsalı [3]	766 004.5

Avusturya'da Ham Petrolün Maliyeti

Devlet petrol işletmelerinin tâbi bulunduğu Vekâletin ham petrol satış fiyatını ton başına 346 öSch (Avusturya Şilingi) den 450 şilinge çıkarmak istemesi, Avusturya Ticaret ve Sanayi muhitinde itirazı mucip olmuş ve iş odalarının teklifi üzerine, petrol maliyet fiyatının tahkikine, bilirkişi olarak Dipl. Ing. L. WEBER (Montanistische Hochschule, Leoben) tanzif edilmiştir. Dipl. Ing. WEBER yaptığı incelemeler neticesinde vasatı maliyet fiyatım 141.45 öSch/t olarak tesbit etmiştir. Aşağıdaki kıymetler sondaj masrafı hesabı için esas tutulmuştur: Sondaj kuyularının vasatı derinliği = 1600 m.; 1917 denberi umum sondaj metrajı = 2 milyon m.; kümülatif istihsal = 22.2 milyon ton. Tek bir sondaj kuyusuna isabet eden vasatı masraf — 1.34 milyon öSch. İstihsal masrafının hesabı için sermaye olarak 50 milyon öSch. ve amortizasyon senede % 9 kabul edilmiştir. Neticede vasatı istihsal masrafı geniş hudutlar dahilinde 44.21 öSch/t tesbit edilmiştir. Bilirkişi, raporda hesaba esas tuttuğu faktörlerini yüksek olarak aldığını ve ticarî zihni-

[1] Österreichische Mineral Verwaltung=Avusturya Mineral İdaresi (Maden Dairesi)

[2] Rohöl - gevinnungs - A. G. = Ham Petrol İstihsal Şirketi.

[3] Madencilik ameliyeleriyle istihsal edilen ve aylık istihsalı 3500 m³ tutan Wels işletmeleri bu rakama dahil değildir.

yetle idare edilen petrol işletmelerinde umumî maliyet fiyatının bu miktardan daha aşağı olması lâzım geleceğini bildirmektedir. Bundan başka bilirkişi, bu raporun, acele istenmesi ve verilen donelerin noksan olması dolayısıyla, muvakkat mahiyette olduğunu, raporunda tebarüz ettirdiği istihsal maliyetinin, bütün rakam donelerinin verilmesi halinde de, daha fazla tutmayacağını bildirmektedir. Aynı zamanda bilirkişi raporunda tabii gaz maliyet fiyatlarına da temas etmiş, bu fiyatı kuru gaz için 0.638 öSch/kg., ratip gaz için de 0.05443 öSch/kg. olarak tesbit etmiştir.

Batı Petrol Şirketlerine Tazminat

Birleşik Amerika, İngiltere ve Fransa sefirleriyle Avusturya Hükümetinin iştirak ettiği sefirler konferansında, müştereken imza edilen 2 Memorandumun ihtiva ettiği kararlar 1 Aralık 1955 te Avusturya Hükümeti tarafından açıklanmıştır. Bu 2 Memorandumda bilhassa batı devletlerinin 1938 senesinden evvel Avusturya petrol iktisadiyatındaki iştirakler bahis mevzuu olmuş ve aşağıdaki hususlar karar altına alınmıştır.

1. Raffinerie Wien - Floridsdorf (kapasite: 200 000 t/sene) :

Anglo - Saxon Petroleum Co. Ltd. (Royal Dutch/Shell - Gruppe) şirketi bu rafineriyi geri alacaktır.

2. Raffinerie Lobau ve Pipeline Zistersdorf- Lobau (Rafineri kapasitesi: 400 000 t/sene) ; Rafineri ve pipeline Österreichische Mineral-ölwerke Grab H. tarafından işletilmektedir. Bu şirket harpten evvel Shell ve Socony Mobil tarafından müştereken kurulmuştur. Her iki yabancı şirkete, Österreichische Mineral öhwerke Gmb H. daki hakları tekrar iade edilecektir. Yalnız bu iki yabancı şirket, Sovyet mineralöl - idare sinin, rafineri kapasitesini 70 000 t. sene miktarına yükselttiği için, bu hususta

sarfettiği meblâğın bir miktarını tediye etmek mecburiyetindedirler. Şayet Avusturya, bu yöndeki taahhüdünü ifada herhangi bir maniaya uğradığı takdirde, Shell ve Socony Mobil'e nakdî tazminat verilecektir. Memorandumun bu maddesi şimdilik pek vazıh görülmemektedir.

3. Raffinerie Wien - Kargan (kapasitesi : 180 000 t/sene) :

«Socony Mobil Oil Co.», bu rafineriyi tekrar geri alacaktır.

4. Raffineria Schwechat (kapasitesi : 660 000 t/sene) :

Bu rafineri, sermayesi Soc. Française Industrielle et Commerciale de Pétrole (SFICP) un elinde bulunan Nova Öl ve Brennstoff A.G. şirketine iade edilecektir. Bundan başka SFICP e muayyen bir tazminat tediye edilecektir. Fakat bu para 18 ay zarfında tekrar Avusturya mineral yağı endüstrisine enveste edilecektir.

5. Raffineria - Korneburg (kapasitesi : 330 000 t/sene) :

Shell ve Jersey Standard, münasip bir tazminat mukabilinde, bu rafinerideki iştirak (her birinin % 25) haklarından vaz geçeceklerdir.

6. Deutsche Gasolin A. G. (Gasolin GmbH) :

Shell ve Jersey Standard, memleketin doğusunda kâin tevzi şebekesindeki iştirak (her birinin % 25) haklarından vaz geçmelerine mukabil, aynı şirketin Avusturya'nın batısında kâin tevzi şebekesindeki % 50 Alman hissesi kendilerine devredilecektir.

7. Raffinerie Moosbierbaum

Bu rafinerinin ve Ranshofen alüminyum izabe tesisatının teçhizatı için Fransa'dan temin edilen kısımlara karşılık, Fransa'ya 25 milyon Avusturya

şilingi (senede 2 taksitle) tediye edilecektir.

8. Rohöl-Gewinnung-A.G. :

Yarısı Shell'e ve yansı Socony Mobil-Grup'una ait olan bu şirket, vaktiyle Rus işgal bölgesine ait arama hakkını tekrar alamıyacaktır. Buna mukabil işletme idaresiyle yapılacak ve iktisadî bakımdan bir imtiyaz mahiyetini taşıyacak mukavelelerle, tazminat cihetine gidilecektir.

9, Tiefbohrunternehmen R.K. Van Sickle :

Bu firma Kanada'lı sahiplerine iade edilecektir.

Viyana Civarında Petrol

Avusturya Mineral İdaresinin XXII ince bölgede Breitenlee civarında yaptığı Kagran 5 sondajı petrolü çıkmıştır. Petrol yüksek kalitede ve parafin karakterli olup % 30 benzin ihtiva etmektedir. İstihsal tecrübelerinden evvel gaz eruption'u olmuştur.

BATI ALMANYA

Batı Almanya 1955 petrol istihsalı 3 147 214 tonla bir rekor teşkil etmiştir. Bu miktar 1955 senesi başında iktisat birliğinin tahmin ettiği 90 000 ton daha yüksektir.

Batı Almanya 1955 petrol istihsalı 1954 senesine nispetle 480 900 t = % 18.0 fazla olmuştur. Bu istihsal fazlalığına Almanya'nın bütün petrol istihsal sahaları iştirak etmiş bulunmaktadır.

1 — Elbe'nin kuzeyindeki petrol sahasında istihsal 88 715 = % 33.8 nispetinde.

2 — Elbe ile Weser nehirleri arasındaki sahada ise 131 317 t = % 13.3 nispetinde.

Petrol istihsalinde artış, 1954-1955 : 480 900 t. = % 18.0
Tabii gaz « « « : 152 089 000 m³ = % 173.9
Sondaj metrajında artış « : 74 456.60 m = % 11.3

3 — Weser ile Ems arası sahasında 142 876 t = % 44.8 nispetinde.

4 — Ems'in batısındaki sahada 92 542 t = % 9.0 nispetinde.

5 — Yukarı Rhein vâdisinde 14 509 t = % 21.1 nispetinde.

6 — Bavyera'da 10 934 t = % 3527.1 nisbetinde bir artış kaydedilmiştir.

Tabii gaz istihsalinde bir rekor teşkil etmiştir. 1955 senesi gaz istihsalinde 1954 senesine nispetle 152.1 milyon m³ = % 173.9 bir artış görülmüştür. Bentheim gaz sahasında 38.5 milyon m³ e düşmesine ve Itterbeck-Halle sahasında istihsal bir evvelki senenin seviyesini muhafaza etmesine mukabil, Rheden gaz sahası 110 milyon m³ bir istihsal artışıyla başta gelmektedir. 1955 senesinde yeni olarak istihsale geçilen Stockstad sahasında 31 milyon m³ gibi mühim bir istihsal elde edilmiştir.

Batı Almanya Gaz İstihsal Sahaları :

GAZ İSTİHSALI (1000 m³ olarak)

	1955	1954
Adorf	486.1	—
Bentheim	33 499.9	40 790.2
Eich	6 255.8	—
Frenswegen	18 137.6	12 128.5
Itterbeck - Halle	26 091.3	25 899.2
Pfungstadt	7 503.0	2 390.0
Rheden	116 049.0	6 271.0
Stockstadt	31 213.2	—
İstihsal tecrübelerinden	332.0	—
Umum tabii gaz istihsalı	239 567.9	87 478.9

SONDAJ METRAJLARI (m)

	1955	1954
İstikşaf sondajları	176 039.00	168 884.45
İnkışaf sondajları	119 035.00	136 485.05
İstihsal sondajları	416 079.05	344 471.75
Muavin sondajlar	23 119.90	9 996.10
Umum derin sondajlar	734 272.95	659 837.35

BATI ALMANYA RAFİNERİ İSTİHSALATI

Rafineriye giren ham petrol :	1955 (ton)
Memlekette istihsal edilen	3 198 575
Hariçten ithal edilen	7 138 622
Mecmuu	10 337 197
Mahsüller :	
Sıvı gaz	246 255
Motor benzini	2 858 200 [1]
Special ve Test benzin	166 378
Tenvir petrolü	46 997
Mot. ve Uçak turbini kuvvet maddeleri	120 624
Diesel yakıt maddesi	2 900 696
İnce mahsüller tutarı	6 339 150
Yağlama maddeleri	488 203
Teshin yağı	1 920 148
Teshin gazı	354 994
Bitümler	670 666
Petrol koku	203 393
Parafin	42 901
Diğer mahsüller ve bakaye	91 534
Ağır mahsüller tutarı	3 771 839
Elde edilen umum mahsül	10 110 989
Zayıf ve irsalat farkı	226 208
Rafineriye giren mecmu ham petrol	10 337 197

İTALYA

Abruzlar'da Petrol

Petrosud (Montecatini ve Gulf Oil Corp.) tarafından Alanno civarında açılan Cigno No: 2 petrol kuyusu, her ne kadar Cigno No: 1 ile aynı derinlikte (700-800 m.) olmasına rağmen petrolü çıkmıştır. Kuyu büyük masraflarla derinleştirilmektedir. Teferruata ait malûmat verilmemekle beraber, mütehassıslar bu buluşa büyük ehemmiyet vermektedirler.

Ragusa'da Tabii Gaz Fıskırması

1955 Kasım ayının başında, International Fuel ve Petroleum Co. (Gulf Oil Corp.'nın tâli bir şirketi) tarafından Ragusa 9 sondaj kuyusunda yapılan is-

[1] 1954 son durumuna göre tahmin (Erdöl u. Kohle)

tihsal tecrübesi esnasında tabii gaz fıskırıştır. Kuyu alev almış ve bütün tesisat harap olmuştur.

Amerikalı mütehassıs MYRON KINLEY bu gaz erupsiyonunu kontrol altına almağa muvaffak olmuştur. Ragusa sahasında yanan gaz, ilk defa olarak istihsal edilmiş bulunmaktadır. Sahanın diğer kuyuları ağır petrol ve % 85 CO₂ den müteşekkil yanmayan gaz vermektedirler.

Avrupanın İlk Iso-Plus-Houdriferming Tesisatı

Sarom rafinerisi yanında Ravenna'da inşa edilmektedir. Bu tesisatın senelik kapasitesi 200 000 tondur. 1956 Temmuzunda işletmeye açılacaktır.

Rafineri Genişlemesi

Rasiom (Rafinerie Siciliana Olij Minerali s. p. A.) Augusta'daki rafinerisinin kapasitesini, bugünkü seviyesinden (650 000 t/sene), 2.15 milyon tona çıkarmaya karar vermiştir.

B. P. İçin 4 Supertanker

British Petroleum Co. Ltd, London; İtalyan gemi tezgâhlarına, bunlar arasında Ansaldo S. p. A. Genna'ya herbiri 34 000 (tdw.) tonluk 4 adet türbin tankeri sipariş etmiştir.

Yeni Bir Petrol Kanunu Tasarısı

Hükümet yeni bir petrol kanun tasarısı hazırlanmaktadır. Bu tasarıya göre verilecek saha, arama ruhsatnamesi için 50 000 hektardan ve işletme imtiyazı için de 100 000 hektardan fazla olmayacaktır. Gerek şirketler ve gerekse hususi eşhas ancak 6 arama ve 8 işletme sahasından fazla saha alamıyacaklardır.

Po vadisinde, Ente Nazinale Idro - Carburi monopolü olduğu gibi kalacaktır. Buna mukabil Orta ve Güney İtalya'da, devletle hususi şirketler arasında serbest rekabet prensibi vazedilecektir.

Buna rağmen hükümetin bu tasarımı meclisten geçirebileceği şüpheli görülmektedir. Çünkü Ente Nazionale Idrocarburi ve bunun tâli şirketleri (Somicem) nin Abruzlar'da yeni iktisadi petrole raslamaları, bütün İtalya'da petrol arama ve istihsal monopolünün devamını emniyet altına alacak mahiyette görülmektedir. Bundan başka, hiçbir büyük petrol şirketinin, hükümetin % 60 kâra iştirak prensibini kabul edileceği zannedilmektedir. Bu şirketler, Suudî Arabistan ve diğer memleketlerde cari olan ve hükümete % 50 kâr haddi bırakan petrol kanunları hükümlerini misal olarak ileriye süreceklerdir. Bu kanun kabul edildiği takdirde, şirketlerin mâruz kalacağı zarar, bugün elde ettikleri kârdan fazla olacaktır. Bu takdirde, büyük enternasyonal petrol sermayesi, İtalyan petrol zuhuratının inkişafına iştiraktan uzaklaşmış olacaktır.

Tabii Gaz Pipeline Şebekesi

Gortemaggiore'den Genva'ya döşenen 16" luk ve günlük kapasitesi 3 milyon Nm³ olan tabii gaz boru hattının işletmeye açılışı münasebetiyle yapılan bir açıklamada Kuzey İtalya gaz pipeline şebekesinin uzunluğu 5 342 km. yi ve umum günlük kapasitesi ise 25 milyon Nm³ ni bulmuştur.

1954 de 2.944 milyar Nm³ tutmuş bulunan tabii gaz istihsalı 1955 de 3.5 milyar Nm³ e çıkmış ve bu miktarın 1956 da 4 milyar Nm³ e varacağı tahmin edilmektedir.

50 000 (tdw.) Tonluk Tanker

Cia. Trasporti Petrolio, Palermo tarafından Ansaldo gemi inşaat tezgâhlarına 50 000 (tdw) tonluk bir tankerin inşası için sipariş verilmiştir.

Ente Nazionale Idrocarburi'nin 1954-1955 Ticari Durumu

1 Mayıs 1954 ten 30 Nisan 1955 tarihine kadar elde edilen brüt kâr 5.82 (bir

evvelki sene 2.67) milyar lire tutmuştur. Bu miktarın, 4.41 (0.71) lireni, AGIP, AGIP Mineraria, ANIC, Romsa ve Snam gibi ortak şirketlerin dividend'leri temin etmiştir. Net kâr 4.11 (2.34) milyar liredir miktarında olup, bunun % 65 i devlet bütçesine sevk edilmiş, % 15 i ilmî maksatlara ve % 20 si ise rezerv fonda tahsis edilmiştir. Ente Nazionale Idrocarburi, İspanya, Fransa, Somali ve bilhassa Mısır'da sondaj işlerinde büyük muvaffakiyetler elde etmiştir. Mısır'da International Egyptian Oil Co. (ENI bu şirkette AGIP vasıtasıyla % 20 hisse sahibidir) nin yaptığı ilk 5 sondaj günde 1 500 ton petrol vermektedir. 1956 da istihsalın 1 milyon ton/sene'ye çıkacağı tahmin edilmektedir. Orta İtalya'da sondaj işleri için, AGIP Mineraria yeni bir sondaj şirketi (Somicem) kurmuş olup, biraz evvel Abruzlar'da 2 yerde petrol bulunmuştur.

Ente Nazionale Idrocarburi (Po Ovasında monopol sahibidir) nin tabii gaz istihsalı 1954 te % 35 bir artışla 2.7 milyar m³ gibi büyük bir miktara vâsıl olmuştur.

1955 senesinin ilk 4 ayında gaz istihsalı % 18 artmıştır. SNAM ortak şirketinin tabii gaz pipeline şebekesi 388 km. daha uzayarak 2 843 km. ye vâsıl olmuştur. Bu şebekenin günlük kapasitesi 23 milyon m³ dür. Aynı şirket, Daimine isimindeki bir İtalyan firmasıyla beraber 145 km. uzunluğunda Süveyş - Kahire petrol nakil borusu hattını döşemektedir. ENI'nin tanker filosu 30 Nisan 1955 te 120 000 (BRT) ton tutarında 12 gemiden müteşekkildir.

Bu şirketin rafinerileri 1955 senesinde 5 milyon ton ham petrol işlemişlerdir. Rafineri mahsûlleri, İtalyan yakıt maddesi ihtiyacının 1/5 ini karşılamaktadır.

Petrol İstihsalı

İtalya'nın 1955 petrol istihsalı 200 000 (1954 : 69 000) ton tutmuştur.

FRANSA

Elsas'ta Yapılan İstikşaf Sondajları

Pechelbronn S.A. d'Exploitations Mineres tarafından Hagenau'nin kuzeyinde yapılan istikşaf sondajı 1400 m. de petrole raslanmıştır. Petrol yüksek tazyikte fişkırmıştır.

Tanker inşası

Tide Water Associated Oil Co. tarafından Fransız tersanelerine verilen 52 600 (tdw.) tonluk 4 tankerden, ilkinin Saint Nazaire'de inşaatına başlanmıştır.

Petrol Sahası İmtiyazları

Paris havzasında ve Merkezî Fransa'da, Socony Vacuum Française, Esso Standard S. A. Française, Royal Dutch/Shell-Gruppe ve Amofrance (American Overseas Petroleum (France), yani Caltexin tâli şirketi ve Soc. Nationale des petroles du Langnedoc'tan müteşekkil) petrol şirketleri petrol arama müsaadesi istemişlerdir.

Eylül 1955 ortasında ilk olarak Amofrance şirketi Paris havzasında her biri 5000 km² lik 4 sahada (cem'an 20 000 km²) istikşaf ruhsatnamesi almış bulunmaktadır. Jeofizik çalışmalara hemen başlanmıştır.

İlk Su Altı Sondajı

Şimdiye kadar elde edilen malûmata göre, bu cinsten sondaja Avrupa'da ilk defa olarak Esso-Rep S. A. tarafından Parentis petrol sahasının batısında Bicarosse Gölünde başlanmıştır. Burada bahis mevzuu olan sondaj, Parentis 11 olup, petrol sahasının batıya doğru temadisini tesbit maksadiyle yapılmaktadır. Bu kuyu 2000 m. de petrole rasla-

mıştır. Bununlar Parentis petrol sahasının Bicarosse Gölü altında da devam ettiği anlaşılmıştır. Esso-Rep idare makamlarının verdiği malûmata göre, Parentis petrol sahasında faaliyette bulunan 7 kuyunun her birinden senede 90 000 ton ve bütün sahadan ise 630 000 ton petrol istihsal edilmektedir.

Elsas'da Mulhausen'in 10 km. batısında Reiningen civarında Societe'de prospection et Exploitation petrolifere en Alsac (Prepa) tarafından Ekim 1955 sonlarında 1245 m. de petrol bulunmuştur. Bir istihsal tecrübesi, saatte 12 m³ miktarında serbestçe akan hafif (0.83 izafi siklette) bir petrol alınmıştır. Prepa, yeni istikşaf sondajlarıyla petrol sahasının hudutlarını tesbite karar vermiştir.

Strassburg'da Rafineri İnşası

Fransa Hükümeti, Strassburg'da bir rafineri inşası gayesiyle bir saha hazırlanması için 260 milyon frank bir kredi açmıştır. Fransız gazetesi «Figaro» rafineri inşası için zaman kayıp edilmesini, aksi takdirde Anglo - Amerikan gurubu tarafından Strassburg'a uzak olmayan Almanya tarafında yukarı Rheinde bir petrol endüstrisi tesis edilirse, Strassburg rafineri projesinin suya düşeceğini bildirmektedir.

«Figaro» yazısına devamla: Hükümetin «Societe d'Etudes des Industries du petrole an Port de Strassburg» tarafından senede 500 000 - 600 000 ton petrol ithali için istenilen lisansa muvafakat etmesini ve bu suretle 1956 senesi içinde rafineri inşaatına başlanması imkânlarının teminini istemektedir. Bu rafineri, eskimiş olan ve 1954 te 145 000 ton ham petrol işlemiş bulunan Merck Willer (Pechelbronn) rafineri tesisatının yerine geçmiş olacaktır.

Strassburg, Güney Almanya, Avusturya ve İsviçre'ye rafineri mahsülleri-

nin şevki bakımından çok müsait görülmektedir. Bu münasebetle, Marsilya - Strassburg pipeline plânı fikri tekrar tazelenmiştir.

Houdriformer inşası

Houdry Process Corp. nın bildirdiğine göre, Antar/Petroles de l'Atlantique şirketi Donges'deki rafinerilerinin yanında bir Houdriformer inşasına karar vermiştir. Senelik kapasitesi 500 000 ton olan bu tesisatta bilhassa yüksek kalitede vuruntusuz benzin istihsal edilecektir.

Marako'da Petrol Bulundu

Bled Khatara petrol sahasının imtidadı üzerinde, Pelijejan'dan 15 km. mesafede 1700 m. derinlikte petrol bulunmuştur. Petrol taşıyan tabaka 60 m. olarak tesbit edilmiştir. Petrol serbesçe akmakta ve günde 1000 tonu bulmaktadır.

Fusion Antar/Repa

Pechelbronn gurubuna mensup olan Antar S. A. d'Exploitations petroliferes, Paris ve Raffineries Françaises de Petrole de l'Atlantique, Donges yeni bir şirket halinde. Soc. Antar Petroles de l'Atlantique namı altında birleşmişlerdir.

Jacq Gaz ve Petrol Sahası

Çok yüksek miktarda hidrojen sülfürü ihtiva etmesi dolayısıyla, 700 at. tazyik altında bulunan Lacq sahasındaki gaz istihsal edilememektedir. Çünkü sondaj kuyusunun borulanmasında kullanılan materyal az bir zamanda tahrip edilmektedir. Uzun tecrübelerden sonra, Pompey Çelik Fabrikaları laboratuvarında E. HERZOK hususi bir çelik imâl etmeğe muvaffak olmuştur. Bilhassa çeliğin yavaş yavaş ısıtılarak tekrar soğutulması suretiyle o derece ince taneli bir materyal elde edilmiştir ki, hidrojen sülfürünün çeliğin mesamatı ara-

sına sokulup tahrip imkânı ortadan kalkmış bulunmaktadır. Lacq No. 102 de günde 30 000 m³ lük bir istihsale 3 ay devam eden tecrübeler iyi netice vermiştir. Bu sondaj kuyusunun günlük kapasitesi 300 000 m³ dür. Bugün Lacq sahasında mevcut kuyular, muvafık surette kullanıldığı takdirde günde devamlı olarak 1 milyon m³ gaz verecek bir kapasitede bulunmaktadırlar. Bu ham gazdan, mevcut gaz temizleme tesisleri vasıtasıyla senede de 200 milyon m³ saf gaz (9600 cal/m³), 70 000 ton kükürt, 12 700 m³ benzin ve 7 400 ton sıvı gaz istihsal etmek mümkün olacaktır.

Lacq petrol sahası, malûm olduğu üzere, bir çok petrol horizonlarını ihtiva etmektedir. En üst horizontandan (600-700 m.), 15 fıskıran ve 15 tulumbalı kuyudan senede 250 000 ton petrol istihsal edilmektedir. Bu kuyulardan yapılan kümülatif istihsal, 1955 senesi Eylülüne kadar 1.4 milyon tonu bulmuştur. Bu günkü en derin petrol horizonundan başka, daha diğer horizonların mevcudiyeti beklendiği için, bu hususun tahkiki gayesiyle Lacq 105 istikşaf sondajına başlanmıştır. 3080 m» de ümit verici petrol izlerine raslanmıştır.

1955 Petrol istihsalı

Fransa'nın 1955 petrol istihsalı, Marako ve Cezayir dahil, ilk defa olarak milyon hududunu aşmış, 1 030 000 tona vâsıl olmuştur.

İNGİLTERE

İngiltere'nin Mineral Yağı İstihlâki

İngiltere 1955 senesinin ilk yarısına kadar, 11.627 milyon ton mineral yağı sarfetmiştir. Bunun 2.973 milyon tonu motor yakıt maddesi, 0.768 milyon tonu diesel yakıt maddesi (kamyonlar için), 4.971 milyon tonu ise, diğer cins diesel yağı ve teshin yağı; 0.438 milyon tonu yağlama yağı ve 0.409 milyon tonu da bitüm olarak sarfolunmuştur.

Shell'in Yeni Petrochemi Plânları

Shell Chemical Co. Ltd. ve Fison Ltd. aralarında uzun vadeli bir mukavele akt ettikten sonra, her iki şirket yakında Taymis nehri mansabında, sunî gübre istihsalı için 2 yeni tesisatın inşasına karar vermişlerdir.

Tesisatın ilk inşaat kısmı Shellhaven-Essex'te olacak ve 6.5 milyon / tutacaktır. 1958 de inşası bitecek olan bu tesisat senede 75 000 t. amonyak, rafineri gazları esasî üzerinden nitrik asidi istihsal edilecektir.

Fisons Ltd. tarafından 4.5 milyon £ sarfedilmek suretiyle Shell tesisatı yanında inşa edilecek ikinci tesisat, birinciyi itmam edecek ve Shellhaven'de istihsal edilecek amonyağın 60 000 ton kadarını işleyerek gübre imal edecektir. Shellhaven'de istihsal edilecek amonyak'ın geri kalan kısmından ammonnitrat - gübreleme vasıtası imal edilerek dahili pazarlara sevk edilecektir. Bundan başka İngiltere endüstrisine, oradan suşuz amonyak ve nitrik asidi verilecektir.

Shell gurubu Birleşik Amerika'da ve Hollanda'da bundan evvel çok miktarda amonyak istihsal etmiş bulunmaktadır. Yukarıdaki projenin tatbikinde bu hemşire şirketlerin tecrübesinden istifade edilebilecektir.

Shell'in Kimyevî İşlerle Alâkadar Şubelerinde Konsantrasyon

Büyük Britanya'da kimyevî işlerle alâkadar Shell gurubu gerek istihsal ve gerekse pazarlara sürme sektörlerindeki işlerin gittikçe genişlemesi dolayısıyla ve bundan sonraki plânlanan inkişafın temini gayesiyle Shell Chemical Co. namı altında bir araya toplanmıştır. Nominel aksiyon sermayesi 10 milyon £dır.

Yeni teessüs etmiş olan bu şirket, Shell Chemical Manufacturing Co. nın

bütün operasyon'larını üzerine almış bulunmaktadır. Shell gurubu tarafından yeni olarak ihraz edilen Petrochemical Ltd., Shell Chemical Co. nun 100 de % hisseli hemşire şirketi olarak kendi hususi organizasyonunu muhafaza edecektir.

İngiliz Endüstrisine Petrol Şirketleri Tarafından Verilen Sipariş

1955 senesinin ilk yarısında 63.16 £ kıymetinde (1954'ün ilk yarısında 39.3 £.) bir rekor teşkil etmiştir.

YUNANİSTAN

Zakynthos Adası Petrol İmtiyazı

İonik adalarının en güneyinde kâin Zakynthos Adası için Amerikan - Greck Oil Co. sına petrol imtiyazı verilmiştir. Bu adada petrol tezahüratı ilk çağdan beri malûmdur. HERODOT'a göre, bu adada istihsal edilen asfalt, gemileri asfaltlamak için kullanılırdı.

1952 de bir Yunanlı müteşebbis az derinlikte birkaç sondaj yapmış ve günde 85 ton kadar ağır asfalt karakterli petrol istihsal edebilmiştir. Petrol işleme imkânlarının mevcut olmayışından dolayı istihsale devam edilmemiştir.

Rafineri Tesisatı

1955 Aralık ayı ortasında Aspropyrgos (Attika Vilâyeti) da kralın huzuruyla bir rafineri tesisinin temeli atılmıştır. Hydrocarbon Mineralöl-Gmb H, Düsseldorf şirketine 1.3 milyon ton senelik kapasitede olacak olan bu rafineri tesisatına ait plânların hazırlanması işi verilmiştir.

Bu projeler Hydrocarbon Research Inc. New-York ile beraber yapılacaktır. Rafinerinin teçhizatı Fried Krupp Maschinen-und Stahlbau, Rheinhausen Firması ile, Stahlunion-Export Gmb H, Düsseldorf şirketi tarafından verilecektir. Almanya'dan alınacak bu teçhizatın kıy-

meti 25 km. pipeline'de dahil olduğu halde 50 milyon DM. tutmaktadır. 1955 Temmuzunda yapılan bir kredi anlaşması mucibince, hükümet umum kredi miktarının % 15 ini tediye etmiştir. Kredinin bakayesi 8 taksit üzerinden 2 senede ödenecektir, faiz % 6 dır. Memleket dahilinde rafineriye ait inşaat işleri için hükümet 21 milyon DM. emre amade kılmıştır. Rafineriye petrosimik tesisatının ilâvesi suretiyle işletmenin tevsii için müzakereler devam etmektedir.

FINLANDIYA

Esso-Tank Stasyon'ları Kapanmıştır

Petroleum Week'e göre, Oy Esso A/B, Finlandiya'da işletilmekte olan 900 adet tankstasyon'unu kapatmış ve teshin yağı teslim mukavelesini de bozmuştur. Bu tedbirler, Finlandiya Hükümetinin Romanya ile akt ettiği ticaret mukavelesi mucibince, Finlandiya'nın petrol mahsûlleri ihtiyacının % 20 sine tekabül edecek miktarda Romanya'dan ithalata başlamış olmasına karşı bir protesto mahiyetindedir. Batı petrol şirketleri, Finlandiya'nın doğrudan doğruya Rusya'dan petrol ithaline razı olmuş bulunuyorlardı. Finlandiya Hükümeti de Doğu-Bloku ile petrol ithalatı anlaşması yapmayacağını bildirmişti. Buna rağmen bugün hakikatte bütün Finlandiya ihtiyacı Doğu - Bloku petrolü ile karşılanmaktadır. Esso'nun bu kararına, Mineral yağı tevziatiyle meşgul diğer iki şirket (Shell ve Gulf) in de iştirak edip etmiyeceği henüz belli değildir.

Yeni Bir Rafineri Plânı

Devlet şirketi olan Neste oy, Helsinki, tarafından sipariş edilen rafineri Türkü'nun kuzeyinde Tupavuori'de inşa edilecektir.

Tesisat şu kısımlardan teşekkül edecektir.

Atmosferik ve Vaccum - Destilasyon tesisatı, Katalitik Crack ve Reforming tesisatı, Polymerizasyon, elektrikle tuz alma, asfalt oksidasyonu için ve diğer tâli işletmelere ait tesisat.

Rafineri mahsûllerinin istihsalinde en çok ehemmiyet, yüksek derecede vuruntusuz benzine verilmektedir. Bu arada Crack tesisatı için Socony Mobil Oil Co., Reforming tesisatı ve polymerizasyon için Atlantic Refining Co. ve California Resherch Co. nin metodları tatbik edilecektir. Rafinerinin ham petrol işleme kapasitesi, 900 000 t/sene olacak ve 3 000 t. sıvı gaz, 300000-320 000 ton benzin, 40 000 t. motor petrolü, 100 - 150 000 t. DK (Diesel yakıt maddesi) 60 - 65 000 ton teshin yağı destilatı, 80000-175000 t. ağır teshin yağı ve 35 000 t. asfalt istihsal edilecektir. İstihsal edilecek benzin Finlandiya ihtiyacının % 75 ini karşılayacaktır. Bu tesisat 1957 de işletmeye açılacaktır.

POLONYA

Petrol istihsalı

Batı Galiçya'da birçok yeni petrol sahaları keşfedilmesine rağmen Polonya petrol istihali, ihtiyacının ancak % 20 sine tekabül etmektedir. Polonya'nın senelik petrol ihtiyacı 1.5 milyon ton tahmin edilmektedir. Jaslo petrol sahaları 1938 de memleket istihsalinin ancak % 25 ini verirken, ikinci Dünya Harbinden sonra Polonya bir müddet petrol istihsalinin siklet merkezini teşkil etmiştir. 1951 mukavelesiyle Drohobycz petrol sahasının batı kısmı Polonya'ya iade edildikten sonra, petrol istihsalı, «Nafta» ya göre, yükseltilebilmiştir 1954 petrol istihsalı 328 000 t. tutmuştur (1950 istihsalinin 2 misli). Bu miktarın 1955 sonunda plân mucibince 394 000 tona çıkmış bulunacaktır.

ROMANYA

Rusya Sovrom Petrol Şirketindeki Hisselerini Satmıştır

«Tass» in verdiği bir habere göre, Sovyet Rusya 13 Aralık 1955 te Romanya Hükümetiyle yaptığı bir anlaşma neticesinde, bir Sovyet - Romanya petrol şirketi olan Sovrom, petroldeki hissesini Romanya Hükümetine devretmiştir. Buna mukabil Romanya Hükümeti, Rusyaya senelik (açıklanmayan) taksitlerle muayyen bir tazminat ödeyecektir. Bundan tam bir yıl evvel Rusya, diğer Sovyet - Romanya müşterek petrol şirketlerindeki hissesini Romanya Hükümetine satmış bulunmaktadır.

Petrol İstihsalı

«Prawda» nın verdiği malûmata göre, Romanya Eylül 1955 ortasına kadar 10.5 milyon ton petrol istihsal etmiştir.

İstihsal aynı surette devam ettiği takdirde 1955 sonunda, bunun 14.8 milyon tona çıkacağı tahmin edilmektedir.

SOVYET RUSYA

Ukrayna'da Yeni Bir Gaz Zuhuru

Doğu Ukrayna'da Poltava sahasında yeni bir tabii gaz zuhuru keşfedilmiştir. «Prawda» ya atfen Erdöl und Kohle dergisinin bildirdiğine göre, bu sahada yapılan sondajların ikisinde petrol da çıkmıştır.

Bundan başka, Charkow civarında Schebelmka'da yapılan sondajlar tabii gaza raslamıştır. 1955 te yapılan derin sondajlarla, Dnjeper-Donetz havzasının petrol verme imkânları tahkik edilmektedir.

Sibirya'da İlk Petrol Rafinerisi

Seneden seneye artan, Sovyet Rusya petrol istihsaline mukabil bu petrol-leri işleyecek rafineri tesisleri kapasitesinin tamamıyla kâfi gelmemesi muva-

cehesinde, Omsk'(Batı Sibirya) ta ilk Sibirya büyük rafineri tesisinin işletmeye açılmış olması iktisadî büyük bir önemi haizdir.

Sovyet Rusya'nın Rafineri Kapasitesi

«Montanberichte» dergisinin verdiği malûmata göre, Sovyet Rusya elyevm senede 64 milyon ton ham petrol işleyebilecek 70 rafineri tesisatına maliktir. Crack kapasitesi ise 32 milyon ton olarak gösterilmiştir. Buna mukabil, Erdöl und Kohle'ye göre, batılı membalar, Sovyet Rusya rafinerilerinin adedini 38 olarak vermektedir.

Mamafih Sovyet Rusya'nın yüksek kapasitede büyük rafineri tesisleri inşası hakkında umumi temayülü bir tarafa bırakıp, küçük ve orta kapasitede rafineri tesisleri inşasıyla iktifa etmiş olması ihtimal dahilinde görülmemektedir.

«Petroleum Times» dergisi, umum Doğu-Bloku'nun 1955 sonu rafineri kapasitesini 80 milyon ton/sene olarak tahmin etmektedir.

İngiliz «Petroleum information Bureau» sunun tetkikatında, Doğu - Blok'un rafineri kapasitesi 1954 sonu 73 milyon ton/sene olarak gösterilmektedir. Doğu Blok'u devletlerinin Sovyet Rusya'sız rafineri kapasiteleri 10 - 12 milyon ton arasında olduğuna göre, geriye Sovyet Rusya'nın kendi rafinerileri kapasitesi için 61 - 63 milyon ton/sene kalıyor ki, bu adet «Montanberichte» nin verdiği rakama aşağı yukarı uymaktadır.

Sovyet Rusya'nın Doğu-Bloku ve diğer memleketlere yaptığı ham petrol ihracatı göz önünde bulundurulursa, Rusya'nın rafineri kapasitesinin 1954 (58 milyon t.) petrol istihsaline kâfi geldiği anlaşılır. Mamafih, plâna göre 1955 te istihsal edilmiş olması icap eden 70 milyon ton ham petrolü işleyebilecek rafineri kapasitesinin en az 77 milyon ton/sene olması gerektiğini de unutmamalıdır.

Sovyet Rusya rafineri inşaat plânlarında bu kapasite açığının ne dereceye kadar nazarı itibara alındığı bilinmiyor. Şu kadar ki, Sovyet Rusya'nın ham petrol ihracatına bilhassa ehemmiyet vermesi rafineri kapasitesi darlığına bir işaret sayılmaktadır.

Kazan'da Dikkate Değer Yeni Petrol Keşfi

Tataristan'da Kazan sahasında Şakmar Nehri etrafında yapılan 23 No. lu sondaj 1100 m. de erüptif petrole raslamıştır. Bu buluşun ehemmiyeti, Tataristan'da şimdiye kadar petrol yalnız en derin tabakalardan istihsal edilmekte olduğuna bakılırsa, derakap göze çarpar.

Ufa Sahasında İstihsal Muvaffakiyeti

Erdöl und Kohle dergisi «Prawda»nın neşrettiği bir rapora istinaden, Sovyet Rusya'nın petrol sahalarının en başında Ufa - sahasının bulunduğunu bildirmektedir. İschimbai'da 1955 senesinin ilk 4 ayında yapılan petrol istihsalı, bir evvelki senenin aynı ayları istihsaline nispetle % 54 artmıştır. Oktjabrsk'ta ise aynı zaman zarfında istihsalde % 44 bir artış kaydedilmiştir.

Başkırdistan Sovyet Cumhuriyeti Petrol Birliği (Başneft), Sovyet Rusya petrol endüstrisinde çalışan bütün işçilere hitap ederek 5 senelik istihsal plânının tatbikinin zamanında temin edilmesini istemiş, gerek ham petrol ve gerekse rafineri istihsalâtının arttırılmasını talep etmiştir. 5 senelik istihsal plânının ilk 4 senesi (1951-1955) ne ait program muvaffakiyetle tatbik edilmiş bulunmaktadır. Başkırdistan Sovyet Cumhuriyetinde ise petrol istihsalı 2 - 3 misli arttırılmıştır. İşporoduktivite'si ise % 44.7 yükselmiştir. Sondaj işlerinde çalışmalar 2 misli ve istikşaf sondajları metrajı ise % 59 artmıştır. Aynı zamanda istihsal maliyet masrafları da azalmıştır. «Başneft» petrol birliğine ait bütün işletmeler plân fazlası 250 000 t. bir istihsal

için taahhüde girmişlerdir. Bu suretle 1954 istihsaline nispetle % 13.8 bir artış temin edilmiş bulunacaktır. Ufa rafinerisi, plân fazlası olarak 100 000 ton ham petrol işleyecek ve maliyeti de plândaki norm'dan *da* % 2 az olacaktır. Diğer petrol sahalarında buna benzer taahhütlere girilmiştir.

"ikinci Bakü,, Başa Geçmiştir

Erdöl und Kohle dergisinin «Prawda» gazetesine atfen verdiği malûmata göre, Moskova'da akt edilen bir endüstri konferansında yapılan resmî bir açıklamada, gerek Başkırdistan (Ufa - sahası) ve gerekse Tataristan Sovyet Cumhuriyeti 1955 petrol istihsalinin, Baku sahası istihsal seviyesine erişeceği bildirilmiştir. Bundan ve mevcut istatistiki malûmattan Sovyet petrol endüstrisinin sıklet merkezinin Kafkasya'dan «ikinci Bakü» ya, Orta Volga ile Ural arasındaki sahaya kaymış olduğu anlaşılmaktadır. Aynı konferansta, yeri bildirilmeyen diğer sahalarda yeni petrol yataklarının keşfedilmiş bulunduğuna ve Rusya'da petrol istihsalinin süratle artışında su-injektion'u metodlarının kullanılmasının büyük tesiri olduğuna işaret edilmiştir. Bu konferansta, resmi makamat, Sovyet Rusya petrol endüstrisinin kusurlarına da temas etmiştir. Bilhassa sondaj temposunun pek ağır gittiği, iş organizasyonunun iyi işlemediği; istihsal edilen benzinin oktan adedinin düşük olduğu, elde edilen diesel kuvvet maddesinin yüksek kükürt muhtevasından dolayı motorlara zarar verdiği tebarüz ettirilmiştir.

1955 Petrol istihsalı

Sovyet Rusya'nın 1955 petrol istihsalı muvakkat rakamlara göre, beklenildiği gibi 70 milyon tonu bulmuştur. Bu miktar 1950 senesi istihsalinin % 85 ini tutmaktadır. İstihsalin inkişaf istikameti istihsal sıklet merkezinin doğu sahasına doğru kaydığını vazih olarak göstermiştir. İkinci Dünya Harbinden evvel Sovyet

petrol istihsalinin ancak % 6 sı doğu sahasına isabet etmekte iken, bugün bu miktar % 85 e çıkmıştır.

Yeni 5 Senelik İstihsal Plânı

«Montan-Berichte» dergisine göre, 1956-1960 senelerini içine alan 5 senelik istihsal plânı mucibince, 1956 da istihsal 81 milyon, 1960 da ise 125 milyona çıkmış bulunacaktır.

Yeni Petrol ve Gaz Pipeline'i

Tass'a göre, Güney-Ural (Başkırdistan petrol sahaları ile Omsk rafinerisi (Batı Sibirya) arasında 1 300 km.

uzunluğunda petrol boru hattı inşa edilmiş bulunmaktadır.

Bu hattın inşasında Tobel, Ischim ve Irtysch gibi Ural ve Sibirya nehirlerinin kat edilmesi mecburiyeti dolayısıyla, teknik büyük müşkülâta mâruz kalmıştır.

Diğer taraftan, (Erdöl dienst) «Wien» in verdiği malûmata nazaran; Kafkasya petrol sahaları ile Moskova arasında, 1 200 km. uzunluğunda ve 28 kutrunda, Sovyet Rusya'nın en büyük kapasitedeki bir tabii gaz nakil - boru - hattının inşası bitmiş ve işletmeye açılmıştır.

BİRLEŞİK AMERİKA

İlk Defa Olarak, Tabii Caz İstihsalinde Tahdidat

Louisiana'da neşredilen bir kanun mucibince diğer bir çok Amerika devletlerinde petrol istihsalinde tatbik edildiği gibi, mevcut rezervlerin iktisadî bir suretle kullanılması maksadiyle bu defa tabii gaz (petrol gazı değil) istihsalinde tahdit edilmiş bulunmaktadır.

Bu kanuna göre, «Gas Conservation Board» tarafından ihtiyaca göre tesbit edilen istihsal miktarı, münferit hallerde aşılabilir. Şu kadar ki, bu fazla istihsal 12 ay zarfında telâfi edilecektir. Bu ayarlama ile kış aylarındaki fazla ihtiyaç, bir aksaklığa meydan vermeden temin edilmiş olacaktır. Diğer Amerika devletlerinin de Louisiana'yı bu hususta takip edecekleri zannedilmektedir.

Ocak-Mart 1956 ayları için tespit edilen tabii gaz istihsal miktarı 207 milyon m⁸ dir.

Dünyanın En Derin Sondaj Kuyusu

Dünyanın en derin petrol kuyusu, artık Kaliforniya'da Paloma - petrol sahasında Ohio Oil Co. tarafından açıl-

mış olan 6552 (21 482 ayak) m. derinliğindeki KCL-A kuyusu değildir. 1955 senesi Aralık ayında, Richardson and Bass firması tarafından Missisipi Deltasında, New Orleans'ın 56 km. güneyinde açılan 1 LL ve E - Humble «L» petrol kuyusu 6880.5 (22 559 ayak) metre derinliğe vâsıl olmuştur. KcL-A kuyusu (6552 m) nun açılması işi 2 seneden fazla bir zaman aldığı halde, 6880.5 metre derinliğindeki son rekor kuyu 200 sondaj gününde açılmıştır. Fakat şimdiye kadar mevcut derinlik rekorunu kırdığı anda bu kuyu 1.5 milyon dolara mal olmuş bulunmakta idi. Son kuyu 6052.4 (19 752 ayak) metre derinliğe kadar borulanmıştır. En alt kısmının iksası 7" luk borularla yapılmıştır. Ümit edildiğine göre dünyanın bu en derin kuyusu, aynı zamanda en derin proantit kuyusu olacaktır.

20 000 ayak derinliğinden alınan karotlarda petrol emareleri bulunmuştur. Şimdiye kadar dünyanın petrol veren en derin kuyusu, Ricfield Oil Corp. tarafından North Coles Levee (Calif.) petrol sahasında açılan ve 5337.5 - 5457.9 m. derinlikleri arasında Eosen tabakalarından istihsal yapan 67-29 C.L.A.

kuyusu idi. Mamafih bu kuyu bir müddet sonra kurumuştur. Hali hazırda istihsal veren en derin kuyu Weeks Island petrol sahasında açılmış olan, l Clandia B. Patont (Shell Oil Co.) kuyusudur. Bu kuyuda 5355 - 5363 m. derinlikleri arasındaki petrol tabakasından, günde 11 ton ve 336 at. tazyik altında 82 000 m³ gaz istihsal edilmektedir.

1955 Sıvı Gaz İstihlâki

Birleşik Amerika 1955 mayi gaz istihlâki, 6 milyar galon (26.5 milyon m³) miktarındadır. Bu rakam 1954 istihlâkından 880.5 milyon galon (= % 17.2) fazladır. Bütün 1955 istihlâkinin % 50 si (3 milyar galon) ev işlerinde ve ziraat işletmelerinde sarfedilmiştir. Kimya Endüstrisi (Syntetik lâstik fabrikalar dahil) 1.7 milyar galon (= % 29) gaz kullanmıştır.

Motor yakıt maddesi olarak 671 milyon galon (= % 1.1) gaz sarfedilmiştir (Sıvı gazla işleyen motorlu vasıtalar, bilhassa traktörlerin adedi bugün 250000 miktarındadır). 431 milyon galon (% 7), diğer endüstri tarafından ve nihayet 171 milyon galon (% 3) şehir gazı istihsalinde kullanılmıştır. Bu son istihlâk sektöründe sarfiyatın azalmağa yüz tutmasına mukabil diğer sektörlerde istihlâkte bir yükselme tendansı görülmektedir (meselâ syntetik lâstik fabrikalarında % 56.3 ve kimya endüstrisinde % 20).

Sıvı gaz yeraltı depolarının istihab kapasitesi 1955 te 602.7 milyon galon (2.65 milyon m³) ü bulmuştur. 292 milyon galon kapasitesinde bir yeraltı tesisatının inşası plânlanmıştır. Yerüstü sıvı gaz tankları burada hesaba alınmamıştır.

Mineral Yağı Mahsûllerine Olan Askerî İhtiyaç

Askerî ihtiyaç 1955 senesinde 212.2 milyon (1954 : 197.2) varili (30 milyon

t.) bulmuştur. Bunun kıymet olarak para ile ifadesi 986.9 milyon \$ dır.

Bu miktarın 28.2 milyon varilini 100 oktanın üstünde uçak benzini, 13.6 milyon varilini diğer uçak benzini; 65.4 milyon varilini uçak türbini yakıt maddesi, 19,8 milyon varilini motor yakıt maddesi, 20.0 milyon varilini, Gasöl/Diesel yakıt maddesi hafif teshin yağı, 15.1 milyon varilini diğer teshin yağı, 45.3 milyon varilini deniz kuvvetlerinde kullanılan teshin yağı, 4.2 milyon varilini de yağlama yağı ve diğer yağlar teşkil etmektedir.

Motorlu Vasıtalar Prodüksiyonu

1954 te 6.6 milyon, 1953 te 7.3, 1950 de ise 8 milyon motorlu vasıtaya karşılık, 1955 senesinin 11 ayında 8.5 milyon motorlu vasıta imâl edilmiştir.

B. Amerika'nın istikbalde Enerji İhtiyacı

E. AYRES; Denver'de « Interstate Oil. Compact Komission» huzurunda 1955 Temmuzunda, verdiği bir konferans'da şunları söylemiştir :

Birleşik Amerika'nın 1975 senesinde sıvı karbonlu hidrojen ihtiyacı 600 - 800 milyon ton ve buna mukabil memleket içi petrol istihsali ise 300 milyon ton olacaktır.

1975 te 1.4 milyar ton dünya petrol ihtiyacına mukabil, dünya 1975 petrol istihsali ancak 1 milyar ton tutacaktır. Binaenaleyh 1975 te mühim miktarda sıvı karbonlu hidrojenin, başka membalardan temini lâzım gelmektedir. Bu hususta ilk olarak petrolist'leri bahis mevzuu olabilir. Teknolojik güçlükler ve fazla envestisyona ihtiyaç hasıl etmesinden dolayı, büyük ölçüde petrolistlerinden istihsal yavaş bir tempo ile olacaktır. 1975 e kadar bu şistlerden ceman 1 milyar ton petrol istihsal edilmiş olması lâzımdır ki, bunun için 7

milyar \$ lık bir investisyona ihtiyaç vardır. Bizzat 1975 senesi için. Birleşik Amerika'nın şist yağı istihsalini AYRES 140 milyon ton tahmin etmektedir. At-habasca katran kumunun büyük ölçüde işletilmesi için, AYRES'e göre, son 10 senede kâfi derecede bir inisiyatif inkişaf etmiş olmayacaktır.

B. Amerika'nın Maximal petrol rezervlerini (şimdiye kadar henüz keşfolunmayanlar da dahil) AYRES 13 milyar ton ve dünya petrol rezervlerini de 195 milyar ton tahmin etmektedir.

B. Amerika'nın işletilebilir taşkömürü rezervleri AYRES pek yüksek tahmin etmiştir. 50 milyon ton daha fazla bir ihtiyaca karşı 1975 kömür istihsalı ancak 900 milyon ton tutacaktır. Hidrojenasyon için ham madde olarak, taşkömürünün değil, linyit kömürünün kullanılması fikri ileri sürülmektedir. Urani parçalamak suretiyle atom enerjisi istihsalı fikri, AYRES'e göre, büyük ölçüde tatbikatta kullanılmadan eskimiştir. Bazı uzmanların, lithiumhidrid çekirdeğinin istihalesi suretiyle enerji istihsalı rüyaları tahakkuk ettiği takdirde bu usulün, çekirdek parçalaması metoduna nazaran birçok avantajları olduğu bildirilmektedir.

Enerji Sarfiyatında Petrol ve Tabii Gaz

U. S. Bureau of Mines'in bildirdiğine göre, B. Amerika'da 1954 senesinde sarf edilen enerjinin % 68.8 petrol ve tabii gazdan istihsal edilmiştir. Kömürün enerji sarfiyatına iştiraki ancak % 29.3 dür.

1950 senesinde enerji ihtiyacının % 40.5 unu ve 1900 de ise, % 88.9 unu karşılamakta idi.

Tabii Gaz İçin Yapılan Yatırım

Miktarı 1955 senesi için, American Gas Association tarafından 1.4 milyar \$ olarak tahmin edilmiştir. Bu miktar 1954

tahmininden 250 milyon \$ fazladır. 1955 senesi için hazırlanan projelerin en mühimleri, Pacific North pipeline'ı ile, American Louisiana pipeline'idir ki, bunların her biri 160 ve 130 milyon \$ a çıkacaktır.

Dünyanın En Büyük Hydroformeri

Elyevm Esso Standard Oil Co. nin Baton Rouge'daki rafinerisinin yanında işletmeye açılmış bulunan Fluidhydro - forming tesisatı günde yüksek oktan adetli 25 000 varil benzin istihsal edecek kapasitededir.

B. Amerika'da İstihsal Yapan Petrol Sondajlarının Adedi

1955 başında 511 200 (1954:498 940) dür. 1955 senesinde sondaj başına vasatı istihsal 12.6 varildir.

B. Amerika'nın Petrol İthalâtı

Texas Railraod komisision'nun elde ettiği son rakamlara göre, B. Amerika 1955 petrol ithalâtı 1954 senesine nisbetle % 13.5 artmıştır. Ham petrol ithalâtı günde 780000 varile (% + 15.8), petrol mahsûlleri ithalâtı ise günde 369 700 varil (% + 9.2) ye çıkmıştır. Ton olarak ifade edilirse umum ithalât (ham petrol + petrol mahsûlleri) 55.9 milyon ton tutmaktadır. Haddizatında petrol mahsûlleri ithalâtı % 20 daha fazladır. Çünkü bu katagorinin ithalât miktarı Texas Railraod Komisyonu tarafından tamamıyla toplanmıştır. B. Amerika'nın ham petrol ithalâtı memleket ham petrol istihsalinin % 11.5 ine ve petrol mahsûlleri ithalatı ise, memleket rafinerileri istihsalâtının % 6.75 ine tekabül etmektedir. Bununla «Office for Defense Mobilisation» tarafından tesbit edilen ithalât «Quote»u biraz aşılmış bulunmaktadır (ham petrol için % 10.34 ve petrol mahsûlleri için % 6.24). Bundan dolayı, Office for Defense Mobilisation, B. Amerika Cumhuriyetine

ithalât restriksiyonu için teşebbüse geçmesi hususunda teklif yapabilir.

Dikkati Çeker Su Altı Sondajları

GATC-Gurubu (Continental Oil Co., Atlantic Refining Co., Tide Water Associated Oil Co. ve Cities Servis Co.) tarafından Meksika Körfezinde açılan bir sondaj kuyusu 4 200 m. derinlikte petrole raslamıştır. Yakında istihsale

başlayacaktır. Bu sondaj 29.58 m. su altında açılmak suretiyle, bir su derinliği rekoru teşkil etmiştir.

Sahilden uzaklık rekoru ise, Gulf Refining Co. tarafından açılan ve yine Meksika Körfezinde Batı Louisiana sahilinden 56 km. uzakta olan sondaj kuyusudur. Burada su derinliği 17 m. dir. Kuyu 1891 m. den istihsal yapmaktadır. Tazyik 63 at. dir.

D Ü N Y A

İstihsal Rekoru

Oil and Gaz Journal dergisine göre, dünya petrol istihsali Doğu - Bloku hariç, 1955 senesi Eylülünde günde 13 724 700 varil (Senede 686.2 milyon ton) ile bir rekor teşkil etmiştir. Bu miktarın günde 6 731 000 varilini (senede 336.5 milyon ton) U. S. A. temin etmiştir.

1954 Senesinde Dünya Petrol Sondajları Adedi

World Oil dergisine göre, 1954 senesinde Doğu - Bloku hariç dünyada yapılan derin sondajların adedi 58 326 dir. Bunun 32 798 adedi petrole tesadüf etmiş, 3837 adedi gaz bulmuş ve mütebaki 21 691 adedi de menfi netice vermiştir.

Sondajların petrol memleketlerine göre taksimi :

A. B. D.	51 904 adet
Kanada	2 608 „
Venezuelâ	836 „
Meksika	293 „
Arjantin	242 „
Diğer lâtin memleketleri	844 „
Batı Almanya	518 „

Diğer Batı Avrupa memleketleri	287 adet
Cezair	76 „
Marakko	55 „
Diğer Afrika memleketleri	22 „
Irak	20 „
Kuveyt	13 „
Suudî Arabistan	8 „
Diğer Orta-Doğu memleketleri	48 „
Japonya	203 „
Endenozya	130 „
Diğer Uzak-Doğu memleketleri	219 „

Houdry Crack ve Reforming Tesisatı

Houdry process Corp. nin verdiği malûmata göre, 1 Kasım 1955 te 19 adet Houdriflaw katalitik crack tesisatı çalışmakta olup, bunların mecmuu günlük kapasitesi 224 830 varildir. Günlük kapasitesi 26 800 varil tutacak olan diğer bir tesis inşa halinde olup, 1956 ilk baharında işletmeye açılacaktır. 1.11.1955 de günlük kapasitesi 60 060 varil tutan 8 Houdryforming tesisatı işletme halinde olup, günlük kapasitesi 22 750 varili bulacak 6 tesisat da inşaat halindedir. Günlük kapasitesi 45 000 varil olacak büyük bir tesisatın inşası da planlanmaktadır.

**İngiliz, İngiliz-Hollanda, Amerikan ve Diğer Petrol Şirketlerinin 1954 Dünya
Petrol İstihsaline İştirakleri**

(1000 ton)

Memleketler	İngiliz ve İn- giliz - Hollanda şirketleri	B. Amerika şirketleri	Diğer şirketler	Mecmuu
Birleşik Amerika	16 430	320 840	1 110	338 380
Kanada	280	7 820	4 890	12 990
Kuzey Amerika	16 710	328 660	6 000	351 370
%	4.8	93.5	1.7	100.0
Arjantin	440	50	3 770	4 260
Kolombiya	2 410	1 670	1 720	5 800
Meksika	—	—	11 920	11 920
Peru	640	1 710	80	2 430
Trinidad	3 210	180	—	3 390
Venezüela	31 380	67 990	50	99 420
Diğerleri	330	50	640	1 020
Lâtin Amerika	38 410	71 650	18 180	128 240
%	29.9	55.9	14.2	100.0
Mısır	1 650	340	—	1 990
Bahreyn	—	1 510	—	1 510
Irak	15 820	6 720	8 130	30 670
Kuveyt	23 860	23 860	—	47 720
Qatar	2 270	1 140	1 370	4 780
Suudi Arabistan	—	46 880	—	46 880
İran	—	—	3 000	3 000
Diğerleri	—	860	250	1 110
Orta - Doğu	44 370	81 880	11 410	137 660
%	32.2	59.5	8.3	100.0
Endonezya	5 440	5 340	—	10 780
British - Borneo	4 910	—	—	4 910
Diğerleri	940	330	350	1 620
Uzak - Doğu	11 290	5 670	350	17 310
%	65.2	32.8	2.0	100.0
Batı Almanya	120	420	2 130	2 670
Hollanda	470	470	—	940
Diğerleri	60	200	660	920
Batı - Avrupa	650	1 090	2 790	4 530
%	14.4	24.0	61.6	100.0
Doğu - Bloku	—	—	69 900	69 900
%	—	—	100.0	100.0
Umum Dünya	111 430	488 950	108 630	709 010
%	15.7	69.0	15.3	100.0

1954 Petrol Deniz Yolu Nakliyatı

1954 senesinde dünyada istihlâk edilen 705 milyon ton mineral yağlarından 323 milyon (%46) tonu deniz yolları vasıtasıyla nakledilmiştir. Bu miktara göre 1954 de 1953 senesine nispetle 18 milyon ton fazla ham petrol nakledilmiştir. 1955 senesi petrol deniz yolu nakliyatının 1938 senesine nispetle 3 misli artmış bulunacağı tahmin edilmektedir.

Dünya Petrol İstihsalı ve Rezervleri

Dünya petrol istihsalâtı 1948 de 471 milyon tondan, 1955 de 763 milyon tona çıkmıştır. İstihsal artış nispeti : % 62 dir. Buna mukabil, dünya petrol rezervleri aynı zaman zarfında 8.897 milyar tondan 21.524 milyar tona balığ olmuştur. Rezerv artış nispeti: % 141.9 dur.

Bu rakamlara göre (Mevcut rezervlerin tamamıyla kabili istifade olduğu kabul edilmek şartıyla) 1948 senesinde dünya petrol rezervleri, aynı senenin istihsaline nazaran dünya ihtiyacını 18.8 sene karşılayabilecek bir durumda iken, 1955 senesinde dünya petro rezervleri 1955 istihsaline göre dünya ihtiyacını 28.2 sene müddetle temin edecek bir miktara çıkmıştır.

Mütehasısların fikrine göre, dünya petrol rezervlerinin yakın bir istikbalde tükeneceği bahis mevzuu değildir.

Dünya Petrol Aramalarında Müstakil A. B. D. Petrol Aramaları

Oil and Gas Journal dergisinin verdiği malûmata göre, 60 müstakil Amerikan petrol firması, Birleşik Amerika haricinde, 32 muhtelif memlekette petrol aramakla meşguldür. Birkaç sene evveline kadar yalnız 5 büyük Amerikan petrol firmasının (Jersey Standard, Socony Mobil, Califomia Standard, Texas Co. ve Gulf Oil Corp.) Birleşik Amerika haricinde faaliyette bulunduğu göz önünde tutulursa, bu gün 60 firma-

nın faaliyete geçmiş olması büyük bir önem arz eder. Bu 60 firma arasında Amerika haricinde tanınmamış küçük firmalar bulunduğu gibi, Continental Oil Co ; Amerada Petroleum Corp; Ohio Oil Co; Sinclair Oil Corp; Cities Service Oil Co; ve Union Oil Co. of California gibi büyük firmalar da yer almaktadır. Dünyada Amerika'nın petrol istikşafında gösterdiği faaliyetin azameti, bütün Doğu Bloku ile, yabancı sermayenin henüz girmediği diğer birçok memleketleri bir tarafa bırakırsak, tamamıyla göze çarpar. İleride İtalya, Libya ve Türkiye gibi memleketlerde müsait petrol kanunları muvacehesinde, Amerika'nın dünya petrol istikşafı faaliyetine iştiraki hiç şüphesiz daha geniş ölçüde olacaktır.

Dünya 1955 Petrol istihsalı

«Petroleum press service» sene sonunda, mevcut istatistiklere nazaran, Dünya petrol istihsal miktarını 763.1 milyon ton olarak takdir etmiştir.

Petrol endüstrisinde her ne kadar 1955 senesi dünya petrol istihsalinde mühim bir artış görüleceği kabul edilmekte idiyse de, bunun bu kadar muazzam bir şekil alması bir sürpriz olmuştur. İstihsal artışı 77.3 milyon (% 11.2) tonla şimdiye kadar hiçbir zaman vasıl olunamamış bir rekor teşkil etmiştir.. Bu tarihe kadar en fazla istihsal artışı 1950 den 1951 senesine 65 milyon tonla geçiş olmuştur. Dünya petrol istihsalı Doğu Bloku hariç, bir sene evveline nispetle 65 milyon ton (% 10.5) bir artışla 680 milyon tona çıkmıştır. Buna mukabil Doğu Bloku petrol istihsalı, 12.4 milyon ton (%17.5) bir artışla, 83 milyon tona balığ olmuştur. Doğu Bloku hariç, dünya petrol istihsalinde 1954-55 senesindeki artış miktarı 1953-54 senesi artışına nispetle 3 misli olmuştur.

Birleşik Amerika'nın istihsal artışı 20.5 milyon (% 6.6) ton olup, dünya is-

Dünya Petrol İstihsalı 1954-1955
(1000 ton olarak)

Memleketler	1954	1955	Dünya istihsaline nazaran % si	1954-1955 farkı %
KUZEY AMERİKA				
A. B. D.	312 257	332 800		
Kanada	12 935	17 000		
	325 192	349 800	45.9	7.6
LÂTİN AMERİKA ve KARİBİN SA- HASI				
Venezüela	98 586	111 000		
Meksika	11 729	12 800		
Kolombiya	5 792	5 600		
Arjantin	4 238	4 450		
Trinidad	3 398	3 450		
Peru	2 272	2 300		
Ekvador	420	450		
Bolivya	216	350		
Şili	226	320		
Brezilya	136	240		
Kuba	13	40		
	127 026	141 000	18.5	11.0
ORTA DOĞU				
Kuveyt	47 723	55 000		
Suudî Arabistan	46 875	46 800		
Irak	30 667	33 600		
İran	3 000	16 000		
Katar	4 778	5 400		
Mısır	1 995	1 800		
Bahreyn	1 505	1 500		
Bitaraf Bölge	851	1 250		
Türkiye	58	178		
	137 453	161 550	21.2	17.5
UZAK DOĞU				
Endonezya	10 598	11 100		
İngiliz Borneosu	4 903	5 300		
Yeni Gine	550	480		
Hindistan	299	350		
Japonya	304	320		
Pakistan	274	280		
Burma	202	220		
	17 130	18 050	2.4	5.0

Dünya Petrol istihsalı (Devamı)

Memleketler	1954	1955	Dünya İstihsaline Nazaran % si	1954/1955 farkı %
BATI AVRUPA				
Avusturya	3 400	3 700		
Batı Almanya	2 666	3 150		
Fransa [1]	701	1 030		
Hollanda	939	1 020		
Yugoslavya	216	260		
İtalya	69	200		
Büyük Britanya	60	55		
	8 051	9 415	1.2	17.0
DOĞU BLOKU				
Sovyet Rusya	59 280	70 000		
Romanya	9 400	10 575		
Macaristan	1 208	1 500		
Çin	513	667		
Arnavutluk	200	220		
Polonya	200	200		
Çekoslovakya	140	140		
	70 941	83 302	10.8	17.5
Dünya istihsalı	685 793	763 117	100.0	11.2

tihsalindeki vasati artışın dununda kalmıştır. B. Amerika'nın umum petrol istihsalı, dünya istihsalinin % 43.7 sine düşmüştür (B. Amerikanın istihsalı, Doğu Bloku hariç, ilk defa olarak dünya istihsalinin % 50 sinden aşağı inmiştir.

Fransa ve Fransız Union'unda ve Hollanda'da istihsal ilk defa olarak milyon hududunu aşmıştır,

«Petroleum Press Service» in tesbit ettiğine göre dünya petrol istihsalinin (Doğu Bloku hariç) ısı kıymeti, 1 milyon ton taşkömürü ünitesinin oldukça üstüne çıkmıştır. Bu kıymet dünya kömür istihsalinin (1.15 milyon ton taşkömürü ünitesi) biraz altındadır.

Batman Rafinerisi

M. T. A. Enstitüsü tarafından ihalesi yapılmış olan Batman'da her takvim

[1] Marako ve Cezair dahil.

gününde 6250 varil petrol işleyebilecek ve çeşitli mahsûller verecek rafineri ile Raman ve Garzan sahalarındaki petrol-leri bu rafineriye akıtacak olan boru şebekesi, elyevm «Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı» na devredilmiş ve geçen senedenberi işletmeye açılmış bulunmaktadı.

Bu rafineriden elde edilecek mahsuller :

	Ton/sene
Benzin	53 000
Jet yakıtı (JP 4)	20 000
Fuel Oil (No. 6)	155 000-178 000
Asfalt	50 000- 75 000

Bu rafineriden elde edilecek asfalt ve fueloil, memleketin bugünkü ihtiyacına tamamiyle kâfi gelecektir. Benzin istihsalı ise, bugün için memleket ihtiyacının 1/6 sına tekabül etmekte olup,

1957 senesinde bu ihtiyacın $\frac{1}{3}$ ünü karşılayabilecektir.

Batman Tankeri

Türk ticaret filosunun en büyük gemisi olan 21 300 tonluk Batman tankerinin inşası bitmiştir. Uzunluğu 168 m., genişliği 22 m., sürati yüklü olarak 16 mil olan yeni tanker, 19 500 ton petrol taşıyabilecektir. 3 adet petrol tahliye

pompası olan tankerin beher pompası saatte 1000 ton petrol basmaktadır. Batman tankerinin filomuza katılmasıyla memleketimiz tanker filosu 7 gemi ile 94 551 tona çıkmış olacaktır. Bu tankerlerin 4 ü armatörlere aittir. Bu suretle memleketimiz akaryakıt ihtiyacının % 8i kendi tankerlerimiz ile taşınmakla nakliyat için sarfedilen 4.5 milyon \$ lık döviz tasarrufu sağlanmış olacaktır.